

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת/ת השואה

אוסף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: סיגונדה	שם משפחה: בכנר
------------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

בלועזית		שם משפחה איתו נולדתי: גרוברט	
שנת לידה: 1933	מין: נקבה	בלועזית	שם פרטי איתו נולדתי: סיגונדה
ארץ לידה: גרמניה		בלועזית	עיר לידה: ברלין
שם פרטי ושם נעורים של האם: הדויק טילמאן		שם פרטי ושם משפחה של האב: שמואל גרוברט	
ארץ המגורים: ישראל		בלועזית	מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: ברלין
חבר בארגון או בתנועה: "ויצו הצעירה", "מכבי הצעיר" (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (גן חובה) (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: לבוליביה- לה פאס, לבואנה טיירה (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
בלועזית		במידה והיית בגטו, ציין את שמו	
בלועזית		במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	
תאריך השחרור:		המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: בוליביה	
ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור		במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)	
במידה ועלית באנייה, ציין את שמה		שנת עליה:	במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתי עד מתי
		1951	

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

נולדתי בשנת 1933 בברלין שבגרמניה. אבא שלי הגיע מוורשה, ואימי נולדה בברלין. שנות ילדותי הראשונות בגרמניה היו טובות ונעימות. אבא פרנס אותנו כסמרטוטן, ובתקופה מסוימת הוא עבד כספרן. אימי הייתה עקרת בית. מצבנו הכלכלי היה מצוין, והייתה לנו דירה גדולה בברלין. בדירה גרנו שני ההורים, שתי אחיות גדולות ממני, אני ואחותי הקטנה. בשנת 1931, כאשר האנטישמיות בגרמניה גברה, אבי נסע לקובה כדי לבדוק אפשרות שנעבור לשם. בסופו של דבר הוא חזר לגרמניה, משום שלא הסכימו לקבל אותו ואת משפחתנו. המשכנו את חיינו בברלין כשהאנטישמיות סביבנו רק החמירה.

אני כילדה הרגשתי זאת פחות, אך הורי כנראה סבלו מכך מאוד. בשנת 1939, ביום אחד אימא הודיעה לי שבצהריים ניסע לים. הדבר נראה לי קצת מוזר. כשיצאתי בבוקר לגן, ראיתי את אבא, קראתי לו, אבל הוא סימן לי שאשתוק ונעלם. גם זה היה מאוד משונה, ולא הבנתי מה קורה. כשהגעתי לגן, כל הילדים סיפרו ששטרים לקחו את אבותיהם, ואני סיפרתי שראיתי את אבי אבל הוא נעלם. חזרתי מהגן, נסענו לתחנת רכבת, ושם אימי אמרה שהיא נשאר, ושנחנו נוסעים עם אבא. במקום לנסוע לים נסענו לצרפת, לדוד שלי (אח של אבא). בגבול שאלו אותי אם ההורים נתנו לי זהב, ואני אמרתי בגרמנית עסיסית, שלילד לא נותנים כלום ומה פתאום שיתנו לי זהב, והתשובה מצאה חן בעיני האישה ששמרה בגבול. לאחר שבוע אימי עברה את הגבול ואותה אישה זכרה אותי, וקישרה את משפחתנו לאימי, וסיפרה לה את הסיפור. שהינו כשבוע בפריס.

מכיוון שלאבי לא הייתה אזרחות גרמנית, הגסטאפו רצו לתפוס אותו וחיפשו אותו כמה פעמים בבית, ואפילו עשו מערב על מנת לתפוס אותו, אך לא הצליחו בכך. מפריס נסענו למרסיי. במרסיי עלינו על אוניה שלקחה אותנו לארגנטינה. באותה תקופה הייתי בת שש. שלושה ימים לאחר שעלינו על האונייה פרצה המלחמה.

נא ספרי על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

האונייה הגיעה לארגנטינה, ומשם נסענו ברכבת במשך ארבעה ימים עד שהגענו לבוליביה. על כל אשר קרה במלחמה באירופה אינני זוכרת דבר, כי לא הייתי שם. בבוליביה הגענו לבירה לה פאס. היהודים התקבלו בבוליביה בתנאי שיעבדו בחקלאות. הברון רוטשילד קנה חווה גדולה בבואנה טיירה ולשם נסענו עם כל המשפחה. אבי נסע ראשון והכין את השטח (בנה בית), ולאחר מכן הגענו אימי ואחיותיי למקום.

כל בוקר היינו רוכבות לבית הספר על חמור, משום שבית הספר היה רחוק. בית הספר היה ספרדי (לא יהודי), וכל הילדים מכיתה א' עד ו' למדו באותה כיתה. בדרך לבית הספר עברנו ליד נהר והתרחצנו בו, ואני מאוד נהניתי מהשהייה בבוליביה שהייתה מאוד שונה מגרמניה. אימי לעומת זאת סבלה מאוד, לא היו לה חברות והתנאים היו מאוד קשים בשבילה. אחרי שנתיים הורי הבינו שבית הספר אינו מתאים, ולכן שלחו אותי ואת אחותי הקטנה לפנימיית ילדים(קיינדרהים) בלה פאס. עד גיל 13 למדתי באותה פנימייה. אחיותיי הגדולות נשארו בכפר, עבדו בחקלאות ועזרו לפרנס את המשפחה. מצבנו הכלכלי לא היה טוב במיוחד. עד גיל 13 למדתי באותה פנימייה.

אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

בגיל 13, כאשר הפסקתי את לימודי, כי החלטתי ללמוד מקצוע, הסתיימה המלחמה ועל כך שמענו ברדיו. הורי עברו גם הם לגור בלה פאס, ואבי ניסה למצוא לי מקום בו אלמד להיות תופרת כפי שרציתי, אך הייתה רק אפשרות ללמוד ספרות, וזה מה שלמדתי. באותה שנה נפטרה אימי ממחלת השחפת, והדבר היה מאוד קשה בשבילי כי הייתי קשורה אליה במיוחד.

בלה פאס היה לנו קשר טוב יותר דווקא עם הגויים ולא עם היהודים, משום שהקשר איתם היה כרוך בכסף ואנחנו היינו עניים. אני עבדתי בספרות ושם הכרתי בחורה שהייתה מדריכה ב"יוצו הצעירה" והיא שכנעה אותי לבוא לשם. אבי עבד בכפרים, הקים בתים והיה אחראי על הפועלים. בהמשך הוא עבד בבית חרושת לטבק. בשלב מסוים החברה שלי עזרה לי לדעת יותר ויותר על ישראל וכך הגעתי ל"מכבי הצעיר". ב"מכבי הצעיר" היו פעילויות ספורט רבות שאותן אהבתי, ולכן כל בוקר לפני העבודה הייתי מגיעה לשם לפעילויות ספורט ומשם הלכתי לעבודה אשר בה ביליתי את רוב שעות היום. כמובן שהייתי צריכה לדאוג לעצמי- לכבס לגהץ את בגדיי, משום שאימי כבר לא הייתה בחיים, ואבי היה עסוק רוב שעות היום בעבודה. באותה תקופה אבי הציע שאולי ניסע לארה"ב שם יש לו אח, או לארץ ישראל, ואני אמרתי ל" מה יש לי לחפש בישראל, הרי כולם שם מזוקנים (כך ראיתי בתמונות) ולא תהיה לי עבודה בספרות".

בסופו של דבר נסענו אחותי ואני לארגנטינה להכשרה ושהינו שם תשעה חודשים. גרנו שם בחווה של גורדוניה ולמדנו חקלאות. אחרי תשעה חודשים נגמרה ויזת השהייה שלנו בארגנטינה, וההנהלה החליטה שכבר לא נחזור לבוליביה, אלא נעלה לישראל. בשנת 1951 עלינו, אני ואחותי הקטנה, על אניה בארגנטינה. אבי ואחותי הגדולות נשאר עדיין בבוליביה. הפלגנו כחודש ימים והגענו לאיטליה. שם הייתה עצירה, וניצלנו זאת כך שביליה עלינו על רכבת, ובבוקר טיילנו באיטליה, כל זאת עד שהפלגנו שוב באנייה אחרת, ולאחר שמונה ימים – ב-18.5.1951 הגענו לחופי ישראל.

נא ספרי/ על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

הגענו לארץ ביום שישי, ומכיוון שהדבר היה לקראת שבת, כבר לא נתנו לנו לרדת מהאנייה עד ליום ראשון, והיה מלהיב לראות את האורות המנצצים של חיפה. ביום ראשון באו לקחת אותנו לקיבוץ גניגר. הגרעין שלנו הגיע לשם במסגרת עלית הנוער, כל פעם כמה אנשים. בקיבוץ קיבלו אותנו יפה. נאמר לי שלא אספר שאני יודעת גרמנית, כי כך לא אוכל ללמוד עברית, וכשדברו איתי באידיש אמרתי שאינני מבינה, אפילו שכן הבנתי את מה שנאמר. בקיבוץ עבדתי במטעים במשך כל היום, ובחורה שעבדה איתי למדה אותי מילים בעברית. באותו זמן אבי שלח לי כתובת של ידיד שלו, עיתונאי עיתון "דבר", שגר בתל אביב. החלטתי לבקר אותו, וכדי שלא ידעו שאני עולה חדשה, רשמתי פתק ובו כתוב: "נהג, לאן אתה נוסע? אתה מגיע לתל אביב?" וכמובן הוספתי את הכתובת, וכך הגעתי לתל אביב, שם קיבל אותי העיתונאי. הוא שלח אותי בערב למלון, ואני הודעת לו שאין לי כסף למלון, ולכן הוא שילם על החדר, וביום המחרת שבת לגניגר.

בגניגר החלו התלבטויות האם ללכת לנגב או לגבעת זייד. המעבר לנגב לא הסתדר, ועברנו לגבעת זייד, כשהתנאי היה שהותיקים יעזבו את המשק וכך נקבל את המקום לידינו. חשבנו שכך הגרעין שלנו יהיה חזק ופעיל יותר. בגבעת זייד עבדתי בדיר, משום שלא רציתי לעבוד במטבח. כל פעם שהגיע אדם חדש, אמרנו לו שבעבודה בדיר צריך לנקות את הישבן של הטלה, והיה גם אחד שעשה זאת, וזה היה מצחיק. אחרי שנה שהייתי בארץ הגיעה לכאן אחותי הגדולה עם משפחתה, ולאחר מכן גם אבי ואחותי השנייה הגיעו לגבעת זייד. בהמשך הגיעה ידיעה מהצבא, ששתי בנות ושני בנים צריכים להתגייס. אני רציתי לדעת איך מתנהלים העניינים בעיר, ולכן בשנת 1952 התגייסתי עם עוד חברה לצבא. כל אלו שהתגייסו ולא ידעו קרוא וכתוב בעברית, גויסו לנח"ל. עשיתי שלושה חודשים טירונות בירושלים, ולאחר מכן ב-5.7.1952 הגעתי למולדת, ומאז אני כאן במולדת. אז המקום היה שממה, ולא כמו היום.

יום אחד שחברתי ואני טיילנו, שמענו מוסיקה של מאחד הבתים זה היה בתהופן, ופיתום שמנו מי המחנה הלכנו לבדוק ומצאנו שם את אלי – בעלי לעתיד שהביא רדיו. בתחילה הוא דווקא התעניין יותר בחברה, אבל בסופו של דבר התחתנו. במושב ונולדו לי ארבעה ילדים, יובל שנולד ב-1953. הוא עובד במוסך, ונשוי לאמירה וילדיהם הם: לירון, ליטל, עמיחי ותמיר. בני השני בועז, שנולד בספטמבר 1956, עובד בקואופרטיב בית שאן חרות בתור נהג, ונשוי לאסנת מירדנה. ילדיהם הם: עינב, עופר ואורי. הבן השלישי גלעד נולד בעשירי באפריל בשנת 1959. הוא עובד כאינסטלטור ונשוי לדליה. יש להם שלוש בנות-ניצן ומורן לאור. הבת שלי, ורד נולדה ב-29.11.1968 ולמדה להיות סייעת לרופא שיניים וגם מנהלת חשבונות. ורד עובדת כיום במזכירות ונשואה לשמעון. שלושה ילדיה הם ליעד וירדן ואביב. יש לי כיום ארבעה נינים.

במולדת עבדתי בתחילה במטעים, אחר כך בלול, וזמן רב גם עבדתי בגן הירק, מקום שבו מאוד אהבתי לעבוד, וכן במכבסה ועם ילדים. בשלב מסוים ביקשו שאעבוד במספרה כך שפעם בשבוע סיפרתי בחורים, ופעם בחודש סיפרתי במוסדות ובבתי ספר. באותו זמן פתחו בעפולה קורס בנושא של צביעת שיער ונרשמתי אליו, למרות שילדי היו קטנים. יצאתי בשש בבוקר, אף כי הקורס החל בשמונה, משום שלא הייתה לי תחבורה אחרת, ולשעות הצהריים ביקשתי שיהיה סידור לילדים שיאכלו אצל משפחה אחרת. אחרי הקורס עבדתי רק בספרות. בחיי היום יום היו אירועים שונים. לגילי היה שבר והייתי צריכה להביא אותו לבית החולים באוטובוס, וכל יום הייתי נוסעת וחוזרת לפי שעות הביקור. כל יום הייתי בנסיעות ולא יכולתי לעבוד, והדבר גרם לברור במושב, על כך שאני נוסעת ולא עובדת. אירוע נוסף היה, כשאלו קיבל התקף אפנדיציטי. הילדים היו ממש קטנים והיה קושי לבקר אותם בבית החולים והבן הקטן חלה טיפוס הבטן, וגם הוא אושפז בבית החולים, והיה קשה.

בשנת 1971 נסענו לרומניה ושם הכרתי לראשונה את הוריו של אלי שהגיעו מצ'כיה. זו הייתה הדרך היחידה שיכולנו להיפגש איתם. גם אבי הצטרף אלינו לטיול. היו בטיול לרומניה, שהייתה אז קומוניסטית, חוויות מעניינות ומוזרות. היו כמה פעמים שנסענו לאוסטריה וחשבנו שמשפחתה של אמי שגרה במזרח גרמניה תבוא לפגוש בנו. לא ידעתי בזמנו שאסור להם לצאת מגרמניה. לכן באחת הפעמים שהגענו לאוסטריה, שכרנו מכונת נסענו למזרח גרמניה. לאלי היה קשה לנסוע לשם. זו הייתה ארץ קומוניסטית, ובכל פינה היו שוטרים, והייתה הרגשה של מתח עד שהגענו לברלין. עברנו לברלין המזרחית, וראינו את ההבדל הגדול לעומת ברלין המערבית. בברלין לקחו אותנו לבית שבו נולדתי וגדלתי. הבית קיים עד היום, ואפילו עץ התפוחים שאבי שתל עומד על תילו. פגשתי שם את משפחתי, שעוד הכרתי בילדותי, ואפילו הגיע לאפי הריח המוכר של ילדותי, והסבירו לי שזהו הביוב שזורם עכשיו בדיוק כמו אז. ביקרנו גם בצ'כיה, והיינו בטרזנשטאט בטיול של קבוצה מאורגנת שממשלת צ'כיה הזמינה לרגל יום השואה, כי לבד אלי לא היה יחול לגיע לשם. הטקס היה מרשים מאוד, רק למרות ההבטחה שנשב, נאלצנו לעמוד כל הטקס, כולל הזקנים. יש במקום בית קברות עצום לשבויים רוסיים, וגרמנים. אנחנו הגענו לבית הקברות היהודי, ואחר כך ביקרנו ב"קליינה פסטונק" שם עמד הקרמטוריום. משם הלכנו לבית קברות אחר שבו קברו בקבוצות את המתים שנפטרו ממחלות כמו דיזנטריה וטיפוס. גם הסבתא של אלי נפטרה בדרך זו. הבנים שלי יודעים שאת אח של אלי הכניסו לאוטו-גז, אימא שלו הושלכה לקרמטוריום די בהתחלה. אבא שלו יצא מזה חי.

קשה להאמין איך האח של אלי קבר את הסבתא. האבא נתן בקבוק עם השם והכתובת של הסבתא, על מנת שנדע היכן היא קבורה. זה רק אפר של הנפטרים. גילי בני היה איתנו ואמר שכל מה שהוא יודע על השואה זה כלום, לעומת מה שהוא רואה כאן בחמש דקות. זה צריך לומר לנו משהו. טיילנו גם בארה"ב כדי לבקר חבר של אלי ואת המשפחה שלי ומשם נסענו לבוליביה, כי רציתי לבקר את הקבר של אמי ולחזור לאותם מקומות בהם גדלתי – בית הספר, מקום עבודתי, אבל אלי סבל מאוד מהגבהים והיינו חייבים לברוח משם. שתי אחיותיי הגדולות ואבי גרו במשך השנים בגבע (הם נפטרו) ואילו אחותי הצעירה גרה כיום בקיבוץ האון שלחוף הכנרת. היו זמנים טובים יותר, וטובים פחות, כי הרי בכל דבר יש פלוס ומינוס. אני מקווה שנגמור בסוף טוב.

ראיון: צליל פרנס, מושב מולדת, ינואר 2014